

Сборник съдебна практика

Дело T-913/16

Silvio Berlusconi и Finanziaria d'Investimento Fininvest S.p.A. (Fininvest)

и

Silvio Berlusconi

срещу

Европейска централна банка

Решение на Общия съд (втори разширен състав) от 11 май 2022 година

„Икономическа и парична политика — Пруденциален надзор над кредитните институции — Конкретни надзорни задачи, възложени на ЕЦБ — Оценка на придобиване на квалифицирани дялови участия — Противопоставяне на придобиването на квалифицирани дялови участия — Забрана за обратно действие — Сила на пресъдено нещо — Прилагане на национални разпоредби за транспониране — Право на защита — Право на достъп до преписката — Право на изслушване — Ново основание — Предимство на правото на Съюза — Право на ефективна съдебна защита“

1. *Икономическа и парична политика — Икономическа политика — Надзор на финансовия сектор на Съюза — Единен надзорен механизъм — Пруденциален надзор над кредитните институции — Конкретни надзорни задачи, възложени на Европейската централна банка (ЕЦБ) — Процедура за оценка на придобиването на квалифицирани дялови участия — Понятие за придобиване на квалифицирано дялово участие — Широко тълкуване — Отчитане на целите на посочената процедура*
(член 15 от Регламент на Съвета № 1024/2013; член 22, параграф 1 от Директива 2013/36 на Европейския парламент и на Съвета)

(вж. т. 44—57)

2. *Икономическа и парична политика — Икономическа политика — Надзор на финансовия сектор на Съюза — Единен надзорен механизъм — Пруденциален надзор над кредитните институции — Конкретни надзорни задачи, възложени на Европейската централна банка (ЕЦБ) — Процедура за оценка на придобиването на квалифицирани дялови участия — Критерий за възможното влияние на кандидат-приобретател върху разглеждана кредитна институция — Неприложимост при квалифицирането на дадена сделка като придобиване на квалифицирано дялово участие — Липса на отражение на възможното влияние на кандидат-приобретател върху неговата добра репутация*
(член 15 от Регламент на Съвета № 1024/2013; член 22, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2013/36 на Европейския парламент и на Съвета)

3. *Актове на институциите — Прилагане във времето — Принцип на забрана за прилагане с обратен ефект — Липса на нарушение (член 22 и член 23 от Директива 2013/36 на Европейския парламент и на Съвета)*

(вж. т. 97—99)

4. *Съдебно производство — Въвеждане на нови основания в хода на производството — Условия — Основание, което допълва друго вече изтъкнато основание и е тясно свързано с него — Липса — Недопустимост (член 84, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд)*

(вж. т. 128—130 и 139—142)

5. *Икономическа и парична политика — Икономическа политика — Надзор на финансовия сектор на Съюза — Единен надзорен механизъм — Пруденциален надзор над кредитните институции — Право на защита — Обхват — Право на изслушване в процедурите за пруденциален надзор — Възможност на страните да представят в кратък срок становища по проекта на решение на ЕЦБ относно придобиването на квалифицирано дялово участие в кредитна институция — Наличие на няколко процесуални правила, позволяващи да се гарантира зачитането на правото на изслушване — Липса на нарушение на това право (член 15 от Регламент на Съвета № 1024/2013; член 31, параграф 3 от Регламент № 468/2014 на Европейската централна банка)*

(вж. т. 215—218, 222, 224—232 и 236)

6. *Съдебно производство — Въвеждане на нови основания в хода на производството — Условия — Основание, което допълва друго вече изтъкнато основание и е тясно свързано с него — Обхват — Основание, обосновано с решение на Съда, потвърждаващо правно положение, известно на жалбоподателя към момента на подаването на жалбата му — Изключване (член 84, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд)*

(вж. т. 251—257)

Резюме

Общият съд потвърждава решението, с което ЕЦБ отказва придобиването на квалифицирано дялово участие в Banca Mediolanum от г-н Berlusconi.

Той не отговаря на условието за добра репутация, приложимо за притежателите на квалифицирани дялови участия, поради осъждането му за данъчна измама през 2013 г.

През 2015 г. финансовото холдингово дружество Mediolanum е придобито от дъщерното си дружество Banca Mediolanum. Предвид участието му в капитала на Mediolanum Fininvest — холдингово дружество по италианското право, чийто мажоритарен собственик е г-н Silvio Berlusconi (наричани по-нататък заедно „жалбоподателите“) — то става собственик на дялово участие в капитала на Banca Mediolanum. По-конкретно тази сделка по сливане чрез придобиване се състои в замяна на акции, чрез която Fininvest юридически придобива акции от капитала на тази кредитна институция.

Преди това, през 2014 г., Banca d'Italia (Централната банка на Италия) решава, от една страна, да разпoredи временно спиране на правата на глас на жалбоподателите в Mediolanum и прехвърляне на дяловете им, надвишаващи 9,99 % от капитала, и от друга страна, да отхвърли искането им за разрешение за притежаване на квалифицирано дялово участие в тази институция, с мотива че г-н Berlusconi вече не отговаря на изискването за добра репутация, тъй като през 2013 г. е осъден за данъчна измама. Това решение на Централната банка на Италия е отменено с решение на Consiglio di Stato (Държавен съвет, Италия) от 3 март 2016 г.

След придобиването на Mediolanum от Banca Mediolanum и решението на Държавния съвет от 3 март 2016 г. Централната банка на Италия и Европейската централна банка (ЕЦБ) започват нова процедура за оценка на придобиването на квалифицирано дялово участие на жалбоподателите в Banca Mediolanum. След приключването на тази процедура ЕЦБ, сезирана с предложение на Централната банка на Италия в това отношение, приема решение, с което отказва да разреши придобиването на квалифицирано дялово участие в тази кредитна институция¹. Тя мотивира решението си по-специално с факта, че г-н Berlusconi не отговаря на изискването за добра репутация, приложимо за притежателите на квалифицирани дялови участия².

Жалбата за отмяна на решението на ЕЦБ е отхвърлена от втори разширен състав на Общия съд. В решението си той внася важни уточнения относно придобиването на квалифицирано дялово участие в кредитна институция от лице, което не отговаря на критерия за добра репутация.

Съображения на Общия съд

Най-напред, след като припомня разпоредбите на правото на Съюза, уреждащи процедурата за оценяване на придобиването на квалифицирани дялови участия³, Общият съд се произнася по понятието за придобиване на квалифицирано дялово участие.

¹ Решение ECB/SSM/2016 - 7LVZJ6XRIE7VNZ4UBX81/4 от 25 октомври 2016 г.

² По смисъла на член 23, параграф 1, буква а) от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ L 176, 2013 г., стр. 338).

³ Член 15 от Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63) (наричан по-нататък „Регламент за ЕНМ“), членове 85—87 от Регламент (ЕС) № 468/2014 на Европейската централна банка от 16 април 2014 година за създаване на рамката на сътрудничество в единния надзорен механизъм между Европейската централна банка и националните компетентни органи и с определените на национално равнище органи (Рамков регламент за ЕНМ) (ОВ L 141, 2014 г., стр. 1) и член 22, параграф 1 от Директива 2013/36.

Първо, той констатира, че това понятие трябва да се разглежда като самостоятелно понятие на правото на Съюза, което трябва да се тълкува еднакво на територията на всички държави членки.

Второ, при липсата на определение на това понятие в правото на Съюза, то трябва да се тълкува, като се вземе предвид, от една страна общият контекст, в който то е използвано, и неговият обичаен смисъл в говоримия език и от друга страна, целите на разпоредбите на правото на Съюза, регламентиращи процедурата за разрешаване на придобиването на квалифицирани дялови участия и полезното действие на същата.

Така в общоупотребимия смисъл понятието за придобиване на ценни книжа или на дялови участия може да обхваща различни видове сделки, включително сделка по замяна на акции. По-нататък, що се отнася до контекста, в който се вписва процедурата за разрешаване на придобиването на квалифицирано дялово участие, Общият съд припомня, че предварителната оценка на пригодността на всеки нов собственик преди закупуване на дял в кредитна институция е незаменим инструмент да се гарантира пригодността и финансовата стабилност на собствениците на кредитни институции. Освен това, за да се гарантира тяхната пруденциална стабилност, от кредитните институции се очаква да спазват съвкупност от правила на Съюза в тази област и това спазване е също така в тясна зависимост от пригодността на собствениците на кредитни институции и на всяко лице, което възнамерява да придобие значително участие в тези институции. Накрая, процедурата за разрешаване на придобиването на квалифицирани дялови участия цели да гарантира стабилно и разумно управление на засегнатата от планираното придобиване институция, както и доколко е подходящ кандидатът за приобретател и финансовата стабилност на проекта за придобиване, като се вземе предвид възможното му влияние върху разглежданата институция. Ето защо понятието за придобиване на квалифицирано дялово участие не може да се тълкува ограничително, тъй като това би довело до възможност за заобикаляне на процедурата по оценяване, като би изключило от контрола на ЕЦБ някои способи за придобиване на квалифицирани участия и следователно би поставило под въпрос тези цели.

Освен това процедурата по оценяване на придобиването на квалифицирани дялови участия в кредитна институция се прилага както за преките, така и за непреките придобивания⁴. Така, когато квалифицирано непряко участие стане пряко или когато степента на непряк контрол върху това квалифицирано дялово участие е променена, по-специално когато непряко притежаваното с посредничеството на две дружества дялово участие се превърне в непряко притежавано чрез едно-единствено дружество дялово участие, самото притежаване на квалифицирано дялово участие се променя по своята правна структура, така че такава сделка трябва да се счита за придобиване на квалифицирано дялово участие.

Трето, съгласно относимите към случая разпоредби на правото на Съюза⁵ приложимостта на процедурата за разрешаване на придобиването на квалифицирано дялово участие не е обусловена от промяна на вероятното влияние, което кандидатът за приобретател може да упражни върху кредитната институция. Всъщност такова влияние е сред факторите, които трябва да се вземат предвид единствено с цел да се прецени доколко е подходящ този

⁴ Член 22, параграф 1 от Директива 2013/36.

⁵ Член 15 от Регламента за ЕНМ във връзка с член 22, параграф 1 и член 23, параграф 1 от Директива 2013/36.

кандидат, както и разумността на планираното придобиване от финансова гледна точка⁶. Този фактор обаче не е относим за целите на квалифицирането на дадена сделка като квалифицирано дялово участие.

По-нататък, предвид тези съображения Общият съд е приел, че вследствие на решението на Държавния съвет от 3 март 2016 г. разглежданото сливане е довело до промяна в правната структура на квалифицираното дялово участие на жалбоподателите във въпросната кредитна институция. При това положение ЕЦБ основателно е квалифицирала въпросната сделка по сливане като придобиване на квалифицирано участие.

Освен това Общият съд отхвърля доводите на жалбоподателите за грешка в преценката на ЕЦБ по отношение на критерия за възможното влияние на кандидат-приобретателя върху разглежданата кредитна институция. В това отношение той уточнява, че добрата репутация на кандидата за приобретател не зависи от степента на възможното му влияние върху разглежданата кредитна институция. ЕЦБ не може да бъде упреknата в нарушение на задължението за мотивиране по отношение на този критерий, тъй като тя не е била длъжна да го разгледа при преценката на добрата репутация на кандидата за приобретател.

Накрая, Общият съд отхвърля твърденията на жалбоподателите за незаконосъобразност на разпоредба от Рамковия регламент за ЕНМ, съгласно която жалбоподателите са разполагали с кратък срок от три работни дни за представянето на становищата си по проекта на обжалваното решение⁷. В това отношение той посочва, че в надзорната процедура, каквато е процедурата за оценка на придобиването на квалифицирано дялово участие, съществуват редица процесуални правила, които могат да позволят на засегнатите страни да бъдат изслушани. В заявлението за разрешение за придобиване на квалифицирано дялово участие същите могат да изтъкнат относимите факти и доказателства и имат възможността надлежно да изложат гледната си точка по уведомлението на ЕЦБ. В допълнение, зачитането на правото им на изслушване може да бъде осигурено при необходимост благодарение на възможността, с която разполага ЕЦБ, да организира заседание. Всъщност ЕЦБ е длъжна да използва всички средства, с които разполага, за да гарантира във всеки конкретен случай зачитането на правото на изслушване.

⁶ Член 23, параграф 1 от Директива 2013/36.

⁷ Член 31, параграф 3 от Рамковия регламент за ЕНМ.